

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АВГУСТИНА ВОЛОШИНА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор КаУ імені Августина Волошина

Б. В. Бедь

20 16 р.

ПРАВИЛА ТЕХНІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
В КАРПАТСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ АВГУСТИНА ВОЛОШИНА

Ужгород – 2016

ВСТУП

Із метою виконання державної програми гарантування безпеки життєдіяльності громадян України в університеті розроблено ряд інструкцій і додатків до них.

За характером і часом проведення інструктажі з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників навчального процесу поділяються на вступний, первинний на робочому місці, повторний, позаплановий та цільовий.

Вступний інструктаж проводиться з усіма студентами, зарахованими для навчання до університету.

Первинний інструктаж на робочому місці проводиться зі студентами вишу на початку занять у кожному кабінеті, лабораторії, де навчальний процес пов'язаний із застосуванням небезпечних або шкідливих хімічних, фізичних, біологічних факторів, у виробничих майстернях, перед спортивними змаганнями, вправами на спортивних знаряддях, при проведенні заходів за межами території вишу; перед виконанням кожного навчального завдання, пов'язаного із використанням механізмів та технічних засобів.

Повторний інструктаж проводиться, якщо заняття, пов'язані з підвищеною небезпекою, тривають довше ніж 6 місяців.

Позаплановий інструктаж проводиться зі студентами при введенні в дію нових або переглянутих нормативних актів з охорони праці, а також при внесенні змін та доповнень до них, при порушенні студентами вимог нормативних актів про охорону праці, що можуть привести або призвели до травм, аварій, пожеж, за результатами нещасного випадку зі студентом.

Цільовий інструктаж проводиться в разі організації масових заходів (експурсії, походи, спортивні заходи, виїзні практики), перед виконанням робіт, не передбачених навчальним планом для студентів.

Проведення інструктажів фіксується і підтверджується особистим підписом студента у журналі встановленого зразка.

До початку практик керівники цих практик на факультетах проходять відповідний інструктаж в інженера з техніки безпеки і проводять його зі студентами не пізніше ніж за 3 доби до початку практики.

Кожен вид практики має свої особливості і вимоги техніки безпеки, які обумовлені місцем проведення, порою року, видами діяльності практикантів і викладені в додатках до загальної інструкції.

ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ СТУДЕНТІВ

Студенти університету не мають права створювати ситуації, які можуть спричинити шкоду життю і здоров'ю будь-якого учасника навчального процесу. У разі виникнення такої ситуації вони мають вжити заходів для усунення небезпеки та негайно повідомити керівництво.

Для збереження власного життя та здоров'я необхідно дотримуватись таких правил:

- під час пересування територією навчального закладу потрібно бути обережним: рухатися згідно правил дорожнього руху, притримуючись правої сторони, не створювати натовпу;
- у дворі та біля корпусів прислуховуватися до сигналів транспорту, контролювати наявність транспортних засобів, які рухаються або можуть розпочати рух;
- входити та виходити в різні двері, виконувати вимоги знаків і надписів попередження та сигналів небезпеки;
- вживання їжі здійснювати у спеціально відведеніх для цього місцях;

- у приміщеннях університету підтримувати порядок та гігієну;
- у навчальних та науково-дослідних лабораторіях виконувати тільки ту роботу, яка доручена викладачем;
- за наявності або підозри на інфекційне захворювання негайно повідомити куратора групи, вжити заходів щодо ізоляції хворого та викликати медичного працівника;
- побачивши порушення техніки безпеки іншими або загрозу для життя чи здоров'я навколишніх, треба попередити їх та адміністрацію закладу про необхідність дотримуватися вимог, які гарантують безпеку життєдіяльності.

У приміщеннях університету та під час проходження виробничих і навчальних практик забороняється:

- з'являтися в стані алкогольного та наркотичного сп'яніння, палити, вживати алкогольні напої;
- при пересуванні сходами з'їжджати по перилах, бігти;
- пересуватися мокрою та слизькою підлогою;
- вішати верхній одяг на обладнання, відчиняти вікна, сідати та ставати на підвіконня;
- користуватися опалювальними пристроями, відкритим вогнем;
- лишати без нагляду включені газо- та електроприлади;
- нюхати та куштувати незнайомі рідину і газ, брати в руки речі (пакети, сумки тощо) невідомого походження, вступати в контакт та виконувати доручення незнайомих осіб;
- приносити у приміщення університету і використовувати піротехнічні засоби, хімічні речовини та рутні пристроя, балончики зі слізогінним газом;
- входити у приміщення, які позначені знаком «Радіаційна небезпека» або «Електрична небезпека»;
- гойдатися на стільцях, перш ніж сісти, необхідно перевірити справність стільця;
- знаходитися в громадських місцях при наявності або підозрі на інфекційне захворювання;
- виходити за межі бази практики без дозволу керівника практики в робочий час.

ВИМОГИ ПОЖЕЖНОЇ ТА ЕЛЕКТРОБЕЗПЕКИ

Для запобігання пожежі та ураження електричним струмом слід дотримуватися правил пожежної безпеки та електробезпеки.

Категорично забороняється:

- палити у приміщеннях та на прилеглих до університету (бази практики) територіях;
- користуватися відкритим вогнем і запальничками;
- залишати без нагляду ввімкненими в електричну розетку електроприлади;
- користуватися у навчальних та виробничих приміщеннях електронагрівальними пристроями (кіп'ятильник, електроплитка, електроприлади для догляду за волоссям);
- торкатися мокрими руками електроустаткування та витирати його вологими ганчірками;
- торкатися одночасно діючого електроустаткування та металевих конструкцій, що заземлені (труби водопроводу, опалювання тощо);
- користуватися несправними вимикачами, розетками, електричними пристроями з пошкодженими проводами й пошкодженою ізоляцією;
- з'єднувати проводи скручуванням, зав'язувати їх у вузли;
- допускати доторкання електричних проводів із телефонними та радіотрансляційними проводами, радіо- та телеантенами, гілками дерев і покрівлями будівель.
- висмикувати вилку з розетки за шнур;
- обмотувати шнур навколо прасок, фенів та інших електричних пристрояв;
- користуватися саморобними електроприладами.

У разі виникнення пожежонебезпечної ситуації необхідно негайно повідомити керівництво закладу.

При виникненні пожежі на території університету необхідно дотримуватися таких правил:

- негайно повідомити в службу пожежної охорони університету, а за його межами за телефоном 101, та повідомити адміністрацію;

- зчинити двері та вікна приміщення, в якому сталася пожежа, для запобігання поширенню вогню і доступу повітря в приміщення;

- до початку гасіння знести розетки та вимикачі електроустановок;

- до прибуття пожежної охорони приступити до гасіння вогнища, різними засобами пожежогасіння. Електроустановки та хімічні рідини заборонено гасити водою. У разі невдалого гасіння потрібно негайно залишити приміщення й очікувати на допомогу;

- задіяти систему повідомлення людей про пожежу, визначити найбільш безпечний шлях евакуації, розпочати самому та залучити інших до евакуації з будівлі в безпечне місце згідно із планом евакуації;

- виходити з осередку пожежі необхідно в той бік, звідки дме вітер;

- залишати будівлю, де сталася пожежа, необхідно найменш задимленими сходами і коридорами, рухаючись повзком або пригиноючись, на голову і плечі накинути зволожену несинтетичну ковдру, тканину, одяг тощо. Забороняється користуватися ліфтами;

- щоб запобігти шкідливому впливу чадного газу необхідно дихати через зволожену тканину;

- якщо на людині загорівся одяг, потрібно покласти її на землю та, швидко накинувши ковдру чи простирадло (бажано зволожену), збити полум'я.

БЕЗПЕКА ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СПОРТИВНИХ ІГОР

- під час проведення ігор треба користуватися спеціальним спортивним одягом та спортивним взуттям, яке відповідає конкретним видам спорту. Проводити ігри без спортивного одягу і спортивного взуття не дозволяється;

- з метою запобігання травматизму навантаження на м'язи необхідно збільшувати поступово;

- під час ігор треба виконувати вказівки тренера або судді, дотримуватись встановлених правил;

- на спортивних спорудах слід мати аптечку(на відкритих спортивних майданчиках – переносну аптечку) з набором медикаментів, перев'язувальних засобів та засобів індивідуального захисту;

- спортивні змагання та масові спортивні заходи треба проводити лише у присутності медичного працівника.

НАДАННЯ ПЕРШОЇ ДОПОМОГИ

Перша допомога при пораненні

Для надання першої допомоги при пораненні необхідно розкрити індивідуальний пакет, накласти стерильний перев'язочний матеріал, що міститься у ньому, на рану і зав'язати її бинтом.

За відсутності індивідуального пакету для перев'язки необхідно використати чисту носову хустку, чисту полотняну тканину і т. ін. На те місце тканини, що накладається безпосередньо на рану, необхідно нанести декілька крапель настойки йоду, після чого перев'язати оброблену йодом рану. Особливо важливо застосувати настойку йоду зазначенним чином при забруднених ранах.

Перша допомога при кровотечі

Для того, щоб зупинити кровотечу, необхідно:

- підняти поранену кінцівку вгору;

- кровоточиву рану закрити перев'язочним матеріалом (із пакету), складеним у клубочок, придатити її зверху, не торкаючись самої рани, потримати протягом 4-5 хвилин, якщо кровотеча

зупинилася, то, не знімаючи накладеного матеріалу, поверх нього покласти ще одну подушечку з іншого пакету або ватний тампон і забинтувати поранене місце (з деяким натиском);

- при сильній кровотечі, яку не можна зупинити пов'язкою, застосовується здавлювання кровоносних судин, які живлять поранену область, за допомогою згинання кінцівок в суглобах, пальцями, джгутом або закруткою. Необхідно зафіксувати час накладання давлючої пов'язки, терміново викликати швидку допомогу та обмежити рух пораненого для запобігання втрати великої кількості крові.

Перша допомога при переломах, вивихах, ударах

При підозрі на перелом або вивих кінцівок необхідно пошкоджену кінцівку зафіксувати нерухомо шиною, фанерною пластиною, палицею або іншим подібним предметом.

При травмуванні голови необхідно прикласти до голови холодний предмет (грілку з льодом або снігом чи холодною водою) або зробити холодну примочку.

При підозрі на перелом хребта необхідно потерпілого покласти на дошку, не підіймаючи його (слідкувати, щоб тулуб не перегинався для запобігання ушкодження спинного мозку).

При підозрі на перелом ребер, ознакою якого є біль при диханні, кашлю, чханні, рухах, необхідно тугу забинтувати груди широкою тканиною чи стягнути їх рушником під час видиху та обмежити рух постраждалого.

Надання першої допомоги при опіках кислотами і лугами

При попаданні кислоти або лугу на шкіру ушкоджені ділянки необхідно ретельно промити цівкою води протягом 15-20 хвилин, після цього пошкоджену кислотою поверхню обмити п'ятипроцентним розчином питної соди, а опечену лугом – трьохпроцентним розчином борної кислоти або розчином оцтової кислоти.

При попаданні на слизову оболонку очей кислоти або лугу необхідно очі ретельно промити цівкою води протягом 10 – 15 хвилин, після цього промити двохпроцентним розчином питної соди, а при ураженні очей лугом – двохпроцентним розчином борної кислоти.

При опіках порожнини рота лугом необхідно полоскати її трьохпроцентним розчином оцтової кислоти або трьохпроцентним розчином борної кислоти, при опіках кислотою – п'ятипроцентним розчином питної соди.

При попаданні кислоти в дихальні шляхи необхідно дихати розпиленим за допомогою пульверизатора десятипроцентним розчином питної соди, при попаданні лугу – розпиленим 3%-ним розчином оцтової кислоти.

Надання першої допомоги при теплових опіках

При опіках вогнем, парою, гарячими предметами ні в якому разі не можна відкривати пухирі, які утворюються, та перев'язувати опіки бинтом.

При опіках першого ступеня (почервоніння) обпечено місце обробляють ватою, змоченою етиловим спиртом.

При опіках другого ступеня (пухирі) обпечено місце обробляють спиртом, 3%-ним марганцевим розчином або 5%-ним розчином таніну.

При опіках третього ступеня (руйнування шкіряної тканини) – негайно викликати швидку допомогу.

ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ, РОБОТИ ТА ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ, ХІМІЧНИХ РЕЧОВИН, ЕЛЕКТРИЧНИХ ПРИЛАДІВ

1. Загальні положення

1. Інструкція з охорони праці під час роботи в кабінетах інформатики, інформаційно-комунікаційних технологій, фізичних та хімічних лабораторіях є обов'язковою для виконання усіма учасниками навчального процесу.

2. До роботи у кабінетах інформатики, інформаційно-комунікаційних технологій, фізичних та хімічних лабораторіях допускаються студенти, які пройшли первинний інструктаж з охорони праці (безпеки життєдіяльності).

3. Основні небезпечні та шкідливі чинники у роботі:

- травмування електричним струмом;
- перевтома органів зору;
- випромінювання;
- навантаження на опорну систему;
- опіки лугами та кислотами.

4. Заняття у кабінетах з підвищеною небезпекою повинні проводитися лише в присутності спеціаліста, який пройшов інструктаж з техніки безпеки і несе відповідальність за безпеку студентів.

5. Допуск сторонніх осіб у кабінети під час занять та практики не дозволяється.

6. Під час роботи в кабінеті студенти зобов'язані підтримувати порядок і чистоту на робочому місці.

7. У разі несправності електрообладнання, його складових частин слід звернутися до працівників сервіс-центрів, не можна починати повторне вмикання або ремонт самостійно.

1. Перед початком роботи необхідно перевірити наявність та надійність заземлення електрообладнання.

2. Слід виконувати всі вказівки викладача по безпечному поводженню з приладами та пристроями, що використовуються під час роботи.

3. Перед початком навчання викладач повинен візуально перевірити непошкодженість захисного заземлення в тих кабінетах, у яких це заземлення виконано відкритим проводом.

4. Конструкція робочого стільця (крісла) має забезпечувати підтримання раціональної робочої пози під час виконання основних робочих операцій, створювати умови для зміни пози.

5. У кабінетах інформатики клавіатура повинна бути зручною для виконання роботи двома руками, конструктивно відокремлена від монітору, для забезпечення можливості її оптимального розташування та прийняття раціональної робочої пози. Висота клавіатури на рівні середнього ряду не повинна перевищувати 30 мм. Клавіатуру слід розташовувати на поверхні столу на відстані 100-300 мм від краю, який повернутий до користувача. Кут нахилу до панелі клавіатури має знаходитись в межах від 5° до 15°.

6. Екран ПК має бути розташований на оптимальній відстані від очей студента, але не більше 0,4 м, залежно від розміру екрана монітора. Для зручності зорового спостереження площа екрана ПК має бути перпендикулярна лінії зору, при цьому передбачається можливість переміщення монітора у вертикальній площині під кутом ±30° (справа наліво).

7. Конструкція робочого столу повинна забезпечувати можливість оптимального розташування на робочій поверхні обладнання, при цьому треба враховувати його кількість, конструктивні особливості та характер роботи, що виконується.

8. При виникненні будь-яких несправностей, небезпечних ситуацій потрібно негайно повідомити про це викладача.

3. Вимоги безпеки під час роботи

1. Викладачі стежать за дотриманням студентами вимог безпеки під час роботи у кабінетах з підвищеною небезпекою.

2. Безперервна робота з екраном ПК триває не більше 45 хвилин, після чого необхідне виконання комплексу вправ для профілактики зорової та статичної втоми.

3. Під час роботи не допускається:

- використання обладнання, яке не відповідає вимогам інструкцій з експлуатації;
- експлуатація кабелів та проводів з пошкодженою або такою, що втратила захисні властивості за час експлуатації, ізоляцією;

- розміщення електрообладнання поблизу джерел тепла, у місцях з недостатньою вентиляцією;

також заборонено:

- залишати працюючі технічні пристрой без догляду на тривалий час;
- підключати обладнання та пристрой до електромережі та електричних розеток, що не мають захисного заземлення;
- приймати їжу, користуватися розпилювачами парфумів, лаками для волосся тощо.

4. Для підключення переносної електроапаратури застосовуються гнучкі проводи в ізоляції.

5. Штепсельні з'єднання та електричні розетки для напруги 12 В та 36 В за своєю конструкцією мають відрізнятися від штепсельних з'єднань для напруги 127 В та 220 В і бути пофарбовані в колір, який візуально відрізняється від кольору штепсельних з'єднань, розрахованих на напругу 127 В та 220 В.

6. Слід вимикати кабель живлення електрообладнання з електромережі, якщо воно залишається непрацюючим на тривалий час (добу і більше).

7. Забороняється виконувати дії з обслуговування та ремонту електричних пристрой.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

1. Відключати електричні пристрой від електромережі необхідно у послідовності, передбаченій інструкцією з експлуатації цих пристрой.

2. Прибирання робочих місць після закінчення роботи проводити відповідно до вимог інструкції з експлуатації приладів.

5. Вимоги безпеки в аварійній ситуації

1. При появі незвичного звуку, сторонніх запахів, самовільного вимикання приладів потрібно негайно припинити роботу і повідомити викладача.

2. При виникненні в кабінетах під час занять аварійних ситуацій (пожеж; сильних сторонніх запахів) не можна допускати паніки, необхідно підпорядковуватися вказівкам керівника практики, викладача, відповідальної особи.

3. При отриманні травми, а також при поганому самопочутті студенти повинні негайно повідомити про це викладача та викликати швидку медичну допомогу за номером 103.

4. Загоряння в кабінетах необхідно відразу ліквідувати. Для цього необхідно:

- вимкнути електромережу, розпочати гасіння пожежі наявними в кабінеті протипожежними засобами;

- вжити заходів щодо евакуації людей з приміщення згідно із планом евакуації;

- повідомити пожежну охорону (тел. 101).

Правила техніки безпеки при проведенні занять та технологічної практики на промислових підприємствах і у навчально-виробничих майстернях

1. Загальні положення

1. До роботи у навчально-виробничих майстернях та на промислових підприємствах допускаються студенти, які пройшли первинний інструктаж з охорони праці на підприємстві та на робочому місці.

2. Під час руху територією промислового підприємства (навчально-виробничих майстерень) необхідно бути обережним, звертати увагу на попереджувальні знаки, сигнали транспорту. Пересуватися територією підприємства треба тротуарами, пішохідними доріжками, дотримуючись правової сторони. За відсутності пішохідних доріжок необхідно рухатися назустріч транспорту.

3. Під час роботи зі спеціалізованим оснащенням на підприємстві необхідно дотримуватись інструкції з експлуатації даного оснащення та техніки безпеки при роботі з ним.

4. Кожен учасник навчального процесу має бути забезпечений спеціальним одягом відповідно до вимог техніки безпеки даного підприємства.

5. При роботі на промислових підприємствах та в навчально-виробничих майстернях заборонено:

- переходити дорогу перед рухомим транспортом, ставати на кришки каналізаційних люків, міської телефонної мережі, інших спеціалізованих підземних сховищ;

- купатися у ставках навчально-виробничих майстерень;

- виходити без дозволу керівника за територію бази практики;

- під час роботи відволікатися на сторонні розмови та відволікати інших студентів;

- тримати на робочому місці сторонні речі;

- усувати будь-які несправності механізмів самостійно.

6. Студент зобов'язаний своє робоче місце утримувати в чистоті та порядку і виконувати лише ту роботу, яка доручена керівником.

7. По закінченні роботи необхідно вимкнути електропостачання верстатів та механізмів, прибрати своє робоче місце та повідомити про це керівника.

8. При наявності порушень техніки безпеки студент повинен попередити працюючого студента і керівника про необхідність дотримуватись вимог, які гарантують безпеку праці.

2. Вимоги електробезпеки на робочому місці

1. Електричний струм будь-якої напруги є небезпечним для людини.

2. Підключаючи будь-які електричні пристрої до мережі, необхідно перевірити їх справність, ізоляцію та заземлення електричних розеток.

3. Виконуючи роботи, при яких можливе доторкання до струмопровідних частин, необхідно застосовувати діелектричні засоби захисту.

4. Студентам забороняється:

- користуватися несправним електрообладнанням, самостійно ремонтувати електроприлади й елементи електромережі (електричні розетки, вимикачі й ін.).

- торкатися огорленого дроту, арматури загального освітлення, самим проводити заміну лампочок та інших пристріїв освітлення;

- відкривати електрощитові, трансформаторні коробки та інші приміщення, відмічені знаками підвищеної електричної або іншої небезпеки;

- самовільно включати та виключати рубильники та інші пускові пристрої.

5. У разі виявлення несправності студент зобов'язаний повідомити свого безпосереднього керівника.

• 1. Відповідальність за пожежну безпеку підприємства (навчальних майстерень) несе керівник підприємства.

2. Кожен студент зобов'язаний дотримуватись правил пожежної безпеки.

3. На робочих місцях заборонено палити, використовувати запальнички, сірники та інші джерела відкритого вогню.

4. При виникненні в приміщенні аварійної ситуації (задимленості, пожежі, сильних сторонніх запахів) не можна допускати паніки, необхідно доповісти керівнику і виконувати всі його вказівки.

5. У випадку незначного загоряння слід негайно відключити електроприлади та загасити полум'я первинними засобами пожежогасіння: збити полум'я, накинувши тканину чи застосувавши переносний вогнегасник (гасити пожежу в електромережах дозволяється лише порошковим вогнегасником).

6. У разі виникнення пожежі слід:

- терміново повідомити пожежну охорону за телефоном 101;
- негайно повідомити про пожежу безпосереднього керівника, разом із ним проводити заходи з евакуації людей і збереження матеріальних цінностей;
- вимкнути струмоприймачі та вентиляцію;
- приступити до гасіння пожежі наявними засобами пожежогасіння;
- організувати зустріч пожежної охорони, якій сприяти усіма можливими засобами (організувати під'їзд до будівлі, надати ключі від приміщень та ін.).

4. Надання першої допомоги потерпілим

1. Вивести (винести) потерпілого з місця, де стався нещасний випадок, із дотриманням заходів особистої безпеки (захист від електроструму, вогню, транспорту, небезпечних предметів).

2. Викликати швидку допомогу за телефоном 103, повідомити про даний випадок керівника групи, адміністрацію закладу.

3. Забезпечити потерпілому спокій у зручному положенні, визначити вид та ступінь травми (забій, поранення, вивих, перелом, опік, отруєння).

4. Розпочати необхідні заходи першої допомоги: при потребі зупинити кровоточу з використанням дезінфікуючих, перев'язувальних матеріалів, зафіксувати місце перелому шиною або підручними засобами, прикласти лід на місце вивиху, перелому чи забою. При сильній кровоточі необхідно накласти джгут вище місця поранення. При втраті свідомості до носа потерпілого підносять вату, змочену нашатиром. У разі зупинки серцебиття, припинення дихання вживати реанімаційні заходи до прибуття швидкої медичної допомоги: штучне дихання з непрямим масажем серця.

5. При хімічних опіках кислотами місце пошкодження ретельно промивають проточною водою протягом 10-15 хвилин, потім 10 % розчином питної соди. При опіці їдкими лугами уражене місце промивають слабким розчином оцтової кислоти. Місце хімічних опіків забинтовують.

6. При ознаках харчового отруєння слід негайно викликати швидку допомогу, до прибуття лікарів у потерпілого бажано викликати блюмоту, промити шлунок великою кількістю води, дати активоване вугілля та багато несолодкого чаю.

7. Слід контролювати стан потерпілого до прибуття медиків.